

Kdo bo spoštoval tistega, ki ne ceni svojega življenja? *(Sir 10,29)*

■ **Branka Roškar**, prof. geografije in teologije, je učiteljica geografije na OŠ Radlje ob Dravi.

Letošnje poletje je ponudilo obilo priložnosti za raziskovanje naše lepe dežele. Ob razgledu, ko je pogled objel visoke gore, ki so se stapljale z nebesno modrino, obdelana polja v dolini, v daljavi pa se je lesketalo slovensko morje, je marsikomu v mislih odzvanjala Avsenikova »Slovenija, od kod lepote tvoje«. Cankar primerja našo deželo kar z nebesi: »... vzrasla so nebesa pod Triglavom. Oko, ki jih ugleda, obstrmi pred tem čudom božjim, srce vztrepeče od same sladkosti; zakaj goré in poljane oznanjajo, da je Bog ustvaril paradiz za domovino veselemu rodu, blagoslovljenemu pred vsemi drugimi« (Cankar, 1909: 16–17).

Paradiž imamo za domovino. Se zavedamo, kakšno bogastvo imamo? Znamo ceniti naravno in kulturno dediščino, ki so nam jo zapustili predniki?

Spoštovanje domovine in države

Spoštovanje je odnos, ki ga imamo do nekoga ali nečesa, kar je za nas zelo pomembno zaradi svoje vrednosti ali narave. To je lahko oseba, vrednota, simbol, ki to vrednoto predstavlja. Temu, kar nam veliko pomeni in spoštujemo, lahko izkazujemo čast tako z besedami kot z dejanji. Ko smo ob takšni osebi ali na dogodku, ki nas spominja na vrednoto, ki jo spoštujemo, smo vedno ponosni in se počutimo dostojanstveno. Takšni občutki vedno pozitivno vplivajo tudi na našo samopodobo. Zelo nas prizadene in boli, ko nekdo tisto, kar mi spoštujemo, uniči, oskruni, zavrže.

Domovina je prostor, ki združuje ljudi in predstavlja vrednoto, do katere čutimo veliko spoštovanje. To zelo jasno povedo zdomci in izseljenci. Domoljubje je čustvena vez, ki se splete med ljudmi in maternim

jezikom, prostorom, v katerem živimo, zgodovino, iz katere rastemo ... Ljubezen do domovine lahko opišemo tudi kot spoštovanje lastne narodne identitete.

Spoštovanje do domovine izkazujemo tako, da negujemo in uporabljamo materni jezik, prebiramo slovensko literaturo, se zanimamo za slovensko zgodovino, govorimo o velikih Slovencih in Slovenkah, ki so imeli pomembno vlogo tudi v evropski in svetovni zgodovini ... Ohranjamo navade in običaje, ki nam slikajo življenje v preteklosti, kore-

nine, iz katerih rastemo. Zanimiv je stavek iz Sirahove knjige, s katerim je pisec pred tisočletji ubesedil isto misel. Ko cenimo sebe, ko cenimo svojo domovino, lahko pričakujemo, da nas bodo cenili tudi drugi. Ko se zavedamo vrednosti lastnega življenja, lepote svoje poklicnosti, bodo drugi lahko začutili, kdo smo. Ker bomo to izžarevali.

Država je politični pojem, ki ga težje povežemo s čustvi, kot to velja za domovino. Pa vendar je naša Slovenija še tako mlada, da se ob pomembnih obletnicah večina spomni čustvenih dogodkov ob osamosvajanju. Spominjamo se, da imeti lastno državo ni dano vsakemu narodu, da so bile to sanje naših prednikov in da mi živimo njihove sanje. Spoštovanje do države lahko izrazimo s spoštljivim ravnanjem s državnimi simboli (zastava, grb, himna), primernim izobešanjem državne zastave ob državnih praznikih. Prav tako se udeležujemo praznovanj, prireditev, s katerimi izražamo veselje ob pomembnem državnem dogodku ali spominu nanj. Smo aktivni državljani in se odgovorno vključujemo v družbeno življenje, se udeležujemo volitev, konstruktivno sode-

lujemo, odgovorno opravljamo svoje delo, upoštevamo dogovore, predpise, roke ... S svojo dejavnostjo soustvarjamo državo.

Mladi in domovina, država

Domovinska in državna pripadnost se ne razvijeta sami po sebi. Treba ju je privzgojiti. Spoštovanje doma, domovine in države se začne v družini. Največji vzgojitelji svojih otrok so seveda starši, šola lahko to vzgojo le nadaljuje in nadgrajuje. Starši svoje spoštovanje in ljubezen do domovine ter države pokažejo predvsem z zgledom, ko npr. ponosno izobešajo državno zastavo, aktivno sodelujejo v družbenem življenju, spoštujejo zakone, uveljavljajo pravice in odgovorno izpolnjujejo dolžnosti, ki jih imajo kot aktivni državljani. Ta vzgoja mora biti v nadaljevanju tudi nujen del vzgojno-izobraževalnega sistema, če želimo, da se naš narod razvija.

Za pozitiven odnos mladih do domovine, države, državnih simbolov, sodržavljanov, okolja, spoštovanja dogovorov, predpisov ... lahko veliko naredimo učitelji z zgledom znotraj izobraževalnega procesa.

Najprej je to kultura pozdravljanja na šolskih hodnikih. Spoštovanje dogovorov, ki smo jih kot učitelji sklenili z učenci. Upoštevanje rokov, za katere smo se dogovorili. Seveda tudi upoštevanje posledic, ki sledijo, če se učenci teh rokov ne držijo. S tem jih učimo odgovornega sprejemanja posledic za lastna dejanja. Tako se učenci urijo v upoštevanju obveznosti, ki jih čakajo v 'resničnem' življenju.

Spodbujamo kulturno vedenje na šolskih proslavah, spoštovanje državnih simbolov. V šolskem prostoru je veliko pozivov, da je treba spoštovati druge narode, kulture, jim priti naproti, kar je vsekakor nujno, a v prvi vrsti moramo spoštovati svojo lastno identiteto. Če ne bomo spoštovali svoje slovenske identitete, ne moremo pričakovati, da bomo tega spoštovanja deležni tudi sami.

Učitelji spodbujamo ljubezen do domovine in države

Na dan Rudolfa Maistra, 23. 11. 2019, je Društvo katoliških pedagogov Slovenije pripravilo 1. mednarodno konferenco *Vzgoja za ljubezen do domovine in države* z namenom, da se izpostavi pomen do-

moljubne vzgoje. Konferenca temelji na priporočilih Sveta EU o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje, pri čemer so izpostavljene tudi državljanske kompetence. Na mednarodni konferenci je sodelovalo preko 100 učiteljev in vabljenih predavateljev iz Slovenije in tujine. Predstavili so konkretne primere, kako lahko od vrtca do fakultete mladim ustvarjalno podamo znanje in spretnosti, ki so povezane z domoljubjem, ter kako privzgamoz pozitiven odnos do domovine in države kot vrednote. Kot je na konferenci izpostavil dr. Šinkovec, »je pomembno, da vzgoja za ljubezen do domovine in države vidimo kot sestavni del spodbujanja celostnega razvoja osebnosti, ki vključuje razvoj družbene razsežnosti osebnosti. Ta razsežnost mora biti vključena v vse vzgojne koncepte, na katerih šole gradijo vzgojne načrte« (Šinkovec, 2019: 16).

V zborniku, ki je izšel ob mednarodni konferenci, so zapisane številne ideje, kako spodbuditi kulturo spoštovanja lastne domovine in države. Odziv pedagoških delavcev je bil zelo dober, kar kaže na to, da je priložnosti za izmenjavo izkušenj na tem področju premalo. V tem šolskem letu ima konferenca podnaslov *Imamo svojo državo Slovenijo*. Odvijala se bo 21. 11. 2020 na OŠ Radlje ob Dravi.

Kot je zapisal že starozavezni Sirah, je predpogoj spoštovanja drugih spoštovanje samega sebe. Ko spoštujemo lastno narodno identiteto, lahko samozavestno in dejavno sodelujemo v mednarodnih odnosih, kritično presojamo o dogodbah, ki so se dogajali

in se še dogajajo znotraj naše družbe, aktivno sodelujemo pri razvoju demokracije in odgovorno prevzemamo posamezne naloge, ki so nam bile zaupane. Ko bomo spoštovali sebe kot narod, bosta naša številčna in ozemeljska majhnost zanemarljivi. »Smo maloštevilni in ne majhen narod; kulturno se razlikujemo od večjih narodov, ki nas obdajajo. Nedvomno se moramo prilagajati sodobnim trendom, nikakor pa ne smemo za vsako ceno podlegati globalnim vplivom, zlasti če obstaja velika grožnja, da s tem izgubimo svojo bogato kulturno in jezikovno dediščino, posledično pa s tem razkrojimo še narodno identiteto« (Kovšca, 2019: 11).

Viri in literatura

- Cankar, Ivan (1909): *Kurent*. Ljubljana. Pridobljeno 17. 8. 2020 s spletne strani: <http://nl.ijs.si/imp/wikivir/dl/WIKI00397-1909.html#pb.016>.
- Haček, Miro (b. d.): *Vloga, pomen in razumevanje aktivnega državljanstva in domoljubja med mladimi*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 17. 8. 2020 s spletne strani: http://www.zrss.si/projektiess/gradiva/add/Vloga_pomen_in_razumevanje_ADD_med_mladimi_Ha%C4%8Dek.pdf.
- Kovšca, Alojz (2019): *Domovino smo si sposodili od vnukov*. V Erika Ašič (ur.): *Vzgoja za ljubezen do domovine in države: zbornik* (str. 11). Ljubljana: Društvo katoliških pedagogov Slovenije. Pridobljeno 17. 8. 2020 s spletne strani: https://www.dkps.si/fileadmin/user_upload/MK_2019_zbornik.pdf.
- Prebilič, Vladimir (2017): *Domovinska in državljanska vzgoja*. Pridobljeno 17. 8. 2020 s spletne strani: http://www.zveza-zsd.si/wp-content/uploads/2017/07/prebolic-domovinska_in_drzavljanjska_vzgoja.pptx.
- Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (2018). *Uradni list Evropske unije*, št. C 189/2 (4. 6. 2018). Pridobljeno 17. 8. 2020 s spletne strani: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=C.ELEX.32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=C.ELEX.32018H0604(01)&from=EN).
- Roškar, Branka (2019): *Vzgoja za ljubezen do domovine*. *Vzgoja*, letnik XXI, št. 83, str. 28–29.
- Šinkovec, Silvo (2019): *Človek v družbi*. V Erika Ašič (ur.): *Vzgoja za ljubezen do domovine in države: zbornik* (str. 14–22). Ljubljana: Društvo katoliških pedagogov Slovenije. Pridobljeno 17. 8. 2020 s spletne strani: https://www.dkps.si/fileadmin/user_upload/MK_2019_zbornik.pdf.